

TER INFO

KENNISDAG INSPECTIE WATERKERINGEN 2011: HEEFT VEILIGHEID EEN PRIJS?

De achtste Kennisdag Inspectie Waterkeringen stond in het teken van doelmatigheid in het waterkeringenbeheer. Kortom: hoe waarborg je de kwaliteit van inspectie, beheer en onderhoud, als de budgetten flink onder druk staan? De kennisdag leverde geen pasklare antwoorden op, wel veel suggesties. En een paar dingen om heel goed over na te denken...

De klimaatuitdagingen waar waterbeheerders de komende jaren voor staan, zijn fors. Ook op het gebied van waterveiligheid moet er het nodige gebeuren. Om de daaruit voortvloeiende vragen goed te kunnen beantwoorden, is kennis nodig. Ludolph Wentholt ging aan het begin van de dag in op de vraag hoe STOWA de noodzakelijke kennisontwikkeling op peil wil houden in financieel krappe tijden. Om te beginnen door zo veel mogelijk samen te werken met andere kennispartijen en kennisvragen slim te combineren. Maar ook door ervoor te zorgen dat de kennis optimaal rendeert en waterschappen de kennis in de praktijk kunnen verzilveren in klinkende munt. Daar-

voor is het nodig dat wetenschap, waterschap en bedrijven samen optrekken, aldus Wentholt. Dit om te waarborgen dat er oplossingen worden bedacht die niet alleen slim zijn, maar waterschappen ook geld opleveren.

HANDREIKING 2012

Programmaleider Hoite Detmar gaf de aanwezigen een korte toelichting op de stand van zaken bij het programma Professionalisering Inspectie Waterkeringen (PIW), een gezamenlijk kennisprogramma van RWS Waterdienst en STOWA. Onlangs werd in dit verband gestart met de ontwikkeling van de Handreiking Inspectie Waterkerin-

Håtte Detmar

gen 2012. Dit is een verbeterde, geactualiseerde en aan de praktijk getoetste versie van een voorlopige handreiking die verscheen in 2008. De handreiking geeft handvatten voor het goed uitvoeren van inspecties en voor de manier waarop een waterschap inspecties goed kan verankeren in het totale waterkeringbeheer. Tegelijkertijd loopt er een aantal regionale pilots met waterschappen om de inrichting en uitvoering van hun inspecties te verbeteren.

DATASTROMEN

Een belangrijk project binnen PIW is het LiveDijk-project, een vervolg op de IJkdijk, waarin sensortechnologie wordt getest in een kunstmatig aangelegde waterkering, bij diverse typen dijkfalen. Waterschap Noorderzijvest heeft voor de LiveDijk een 600 meter lang deel van de westelijke schermdijk rondom de Eemshaven ter beschikking gesteld. Daarin is sensortechnologie aangebracht die gedurende langere tijd in de praktijk wordt getest. De IJkdijk en de LiveDijk leveren heel veel informatie op over het gedrag van waterkeringen. Het voornemen is meerdere 'Live-Dijken' in te richten die model staan voor diverse typen waterkeringen. Probleem is dat de gemonitorde keringen een enorme stroom data opleveren die wel op een goede manier moet worden verwerkt en geanalyseerd, want 'meer meten betekent nog niet automatisch meer weten', zoals STOWA-voorzitter Jacques Leenen het treffend formuleerde.

Tijdens de Kennisdag Inspectie Waterkeringen werd een officiële start gemaakt met de ontwikkeling van het Dijk Data Service Centrum, kortweg DDSC. Het centrum gaat de enorme datastromen van gemonitorde dijken beheren, analyseren en ontsluiten. Het idee achter het DDSC is dat alle gemonitorde dijken gaan fungeren als referenties voor de wijze waarop soortgelijke waterkeringen zich gedragen. Het DDSC biedt de mogelijkheid de meetgegevens optimaal te benutten als 'weetgegevens'. Naast STOWA zijn Het Waterschapshuis en de stichting IJkdijk betrokken bij de ontwikkeling van het DDSC, dat in 2013 gereed moet zijn.

DIJK ALS OPSTAL?

Marleen van Rijswick plaatste de roep om meer doelmatigheid in het waterkeringbeheer in een juridisch daglicht. Of wel: waar kun je als dijkbeheerder juridisch aansprakelijk voor worden gesteld op het moment dat het misgaat? Daar is een hoop commotie over, nu de Hoge Raad eind vorig jaar in de zaak Wilnis (gemeente De Ronde Venen vs. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht) heeft aangegeven dat een waterkering juridisch moet worden aange-merkt als opstal. Dat betekent dat waterkeringbeheerders te maken kunnen krijgen met een dubbele aansprakelijkheid. Namelijk met een schuldaansprakelijkheid als beheerder en met een risicoaansprakelijkheid als eventuele bezitter. Dat was voor veel aanwezigen even schrikken. De

Marleen van Rijswick

meeste waterschappen vragen zich, in tegenstelling tot gemeenten, volgens Van Rijswijk nooit af hoe het zit met de aansprakelijkheid van hun doen en

laten. Haar boodschap was duidelijk: waterschappen, pas op

je tellen en neem maatregelen om te zorgen dat je je waterkeringzaken ook juridisch op orde hebt. Onnodig om te zeggen dat dit de schappen vaak extra tijd en geld gaat kosten. Maar doe je het niet, dan kan goedkoop voor de rechter wel eens duurkoop worden.

ERVAREN OGEN

Jaap Bronsveld (Waterschap Rivierenland) en Jan Put (Waterschap Groot Salland) gaven een korte terugblik op de door hun waterschappen uitgevoerde calamiteiteninspecties tijdens de hoge rivierwaterstanden in januari van dit jaar. Volgens beide heren zijn uitzonderlijke waterstaatkundige omstandigheden een goede testcase om te kijken hoe je er als organisatie voor staat. Het levert je bovendien een schat aan nieuwe informatie, kennis en ervaringen op. Profiteer daarvan door veel medewerkers naar buiten te sturen, raadde Jaap Bronsveld de aanwezigen aan. Hij gaf ook aan hoe belangrijk 'ervaren ogen' in dit verband zijn om zaken in perspectief te zetten en te relativiseren.

KENNISLEK

Tijdens de afsluitende paneldiscussie onder de bezielende leiding van dagvoorzitter Rombout Jongejans van Waterskip Fryslân konden de aanwezigen reageren op een aantal stellingen over inspecties en toetsing, onder de veelzeggende titel: *Hoe ingewikkeld wil je het maken en hoe simpel kan het zijn?!* De eerste stelling luidde: *Er is snel een centrale borging voor de kwaliteit van toetsing en inspectie nodig, want waterkeringbeheerders 'weten het niet meer'.* De meeste aanwezigen vonden dat een beetje te kort door de bocht. Die kennis is er nog altijd, maar dreigt volgens sommigen wel

in rap tempo weg te lekken. Met name omdat veel oudere waterschapsmedewerkers de komende jaren met pensioen gaan. Zorg dat je als verantwoordelijke de benodigde kennis zelf in huis hebt en houdt, was het dringende advies van juriste Marleen van Rijswijk. Anders kom je juridisch in de problemen.

De tweede stelling luidde: *De toetsing van waterkeringen kan bij goed beheer en onderhoud worden afgeschaft.* Dat vonden de meeste aanwezigen te ver gaan. Toetsen is een integraal onderdeel van het gehele waterkeringbeheer en functioneert als slot op de waterveiligheidsdeur. Wellicht dat de toetsing toe kan naar een 'light versie', als we het beheer en onderhoud beter waarborgen. Tijdens de paneldiscussie kwamen ook de 'zegeningen' van de EU nog even ter sprake, naar aanleiding van de stelling: *Europese aanbestedingen voor het uitvoeren van toetsing en inspectie tasten de gewenste kwaliteit aan.* Als je goed aanbesteedt, dus goed weet wat je wilt en dat goed kunt aangeven, kun je het best aan anderen overlaten, was de teneur van de opmerkingen. Bovendien gaan waterschappen vaak te verkrampt om met Europese aanbestedingsregels, betoogde Jaap Bronsveld van Waterschap Rivierenland.

EFFICIËNTER TOETSEN

Na de lunch was er een keur aan workshops die konden worden bezocht. Eén van de meest prikkelende was wellicht die over het efficiënter (lees: goedkoper) toetsen door de inzet van monitoringsystemen. De achterliggende gedachte is simpel: voor 2015 moeten alle regionale keringen zijn getoetst en voor 2020 moeten ze op orde zijn. Nu al is duidelijk dat veel regionale keringen volgens de gehanteerde toetssystematiek niet aan de norm voldoen. Waterkeringbeheerders moeten dus diep in de buidel gaan tasten. Probleem bij de toetsing is dat het beheer-

dersoordeel (zeg maar: het *expert judgement* van de inspecteurs ter plekke) vaak veel gunstiger uitpakt dan het technische toetsoordeel. Waternet kampt met soortgelijke problemen. Vandaar dat ze in de Stammerdijk, een gedeeltelijk afgekeurde veenkade langs de Gaasp, een aantal sensoren hebben ingebracht, onder meer om belastingproeven te doen. Op deze manier hoopt de organisatie het gevoel dat de dijk in orde is, ook aan te kunnen tonen.

Volgens Erik Peters van Alert Solutions, de ontwikkelaar en leverancier van de sensoren, geeft de sensormonitoring een scherper beeld van de sterkte van de kade en kun je concluderen dat de Stammerdijk inderdaad sterker is dan het toetsoordeel. Door iets meer te investeren aan de voorkant (sensormetingen, B&O), kun je op deze manier aan de achterkant (versterken kaden) nog meer geld besparen. Volgens Waternet helpen dit soort ontwikkelingen om slimmer, beter en goedkoper te gaan beheren. Een aanwezige in de zaal zette met een retorische vraag aan het eind van de workshop de zaken wel even in perspectief: 'Haal je door een scherper oordeel niet te veel vet van de dijk?' Kortom: hoe dichterbij de rand loopt, hoe groter de kans dat je in de afgrond dreigt te vallen. Wordt vervolgd.

MEER WETEN?

Op www.inspectiewaterkeringen.nl vindt u alle videoverslagen en powerpointpresentaties van de kennisdag, waaronder die van Marleen van Rijswijk. Ook leest u er nieuws en achtergronden over de projecten die in het kader van het Programma Professionalisering Inspectie Waterkeringen worden uitgevoerd.

PIW-STUURGROEPVOORZITTER BART VAN DER ROEST: GEWELDIGE OPKOMST

BART VAN DER ROEST (RIJKSWATERSTAAT), VOORZITTER VAN DE STUURGROEP PROFESSIONALISERING INSPECTIE WATERKERINGEN, WAS AANWEZIG OP DE KENNISDAG: 'HET BELANG VAN EEN DAG ALS DEZE IS DAT PROFESSIONALS ELKAAR ONTMOETEN ROND EEN BEPAALD ONDERWERP EN DAAR MET ELKAAR OVER VAN GEDACHTEN KUNNEN WISSELEN. DAT DAAR NOG ALTIJD GROTE BEHOEFTE AAN IS, BLEEK WEL UIT DE GEWELDIGE OPKOMST. HET AANGEBODEN PROGRAMMA MOET DAARBIJ DE JUISTE INHOUD HEBBEN EN AANSLUITEN BIJ DE PRAKTIJK VAN HET WATERKERINGBEHEER. IK DENK DAT DE ORGANISATIE DAARIN IS GESLAAGD. ER WAS EEN

GEWELDIG GOED VERHAAL OVER DE MANIER WAAROP JE EEN CALAMITEIT ALS HOOGWATER KUNT GEBRUIKEN ALS IDEALE LEERSTOF VOOR JE EIGEN MEDEWERKERS. EN JURISTE MARLEEN VAN RIJSWICK WAS DE VERRASSING VAN DE DAG. ZIJ PLAATSE HET WATERKERINGBEHEER IN EEN JURIDISCH DAGLICHT EN GAF DE AANWEZIGEN VOLOP STOF TOT NADENKEN. ER IS BIJNA GEEN ENKELE WATERKERINGBEHEERDER DIE ZICH AFVRAAGT HOE HET ZIT MET AANSPRAKELIJKHEID BIJ DIJKFALEN. NA HAAR VERHAAL IS OVERDUIDELIJK DAT WE DAT BETER WEL KUNNEN DOEN.'